

BRNO

Proč je Brno sexy a lepší než Praha

**A tenhle znáte? Brňák se ptá Pražáka...
Doplňte si sami, vtipy o rivalitě obou
měst mají stovky point. Týdeník
Ekonom se na to, kde se žije lépe,
podíval odvážným analytickým okem.
A výsledek? Doplňte si sami...**

-TEXT- VOJTĚCH KUBÁT

Je květnový podvečer a Jakubské náměstí v centru je plné. Na malém vydlážděném plácku za kostelem svatého Jakuba se tísň asi stovka lidí. Okolní domy lemují stylové hospody Na Stojáka a Jakoby. Většina jejich zákazníků ale stojí nebo posedává na obrubníku před výlohou s půllitrem v ruce.

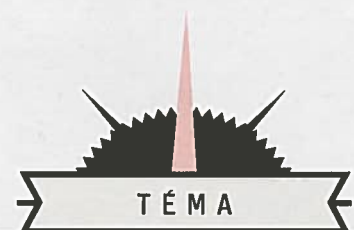
Nechystá se tady žádný pouliční koncert, přednáška, divadelní představení, nic podobného. Lidé jen klábosí a popíjejí. Na ulici. Mezi nimi se motají cyklisté a jednou za čas tudy projede i auto, ale že by si na sebe účastníci celého toho mišmaše navzájem stěžovali, neuslyšíte. Takhle to na brněnském Jakubáku vypadá každý den, když zrovna neprší nebo nemrzne.

Před pěti lety stejné místo vypadalo úplně jinak. Největší atrakcí náměstíčka byla cukrárna a Divadlo Bolka Polívky se zakouřeným výčepem. Venku nepostával nikdo a těch pár lidí, které tady bylo možné večer potkat, většinou vycházelo z dosluhující budovy České televize. Snad s výjimkou hlavního náměstí podobně působil i zbytek centra.

Byl to výsledek dlouholetého vyliďňování brněnských ulic, které začalo po sametové revoluci. Spolu s tím odsud mizely klasické kamenné prodejny, které nedokázaly konkurovat novým nákupním centrům, a ve velkém se zde nedařilo ani restauracím a hospodám. Podle studie Geografického ústavu Masarykovy univerzity (GUMU) během 20 let od roku 1989 klesl podíl obchodních ploch v centru oproti zbytku města z dvaatřiceti na pouhých šest procent.

Někdy okolo roku 2010 se ale trend otočil. V historickém jádru i v širším okolí začal vznikat jeden populární podnik za druhým: kavárny,

Proč je Brno sexy

restaurace, bary, hospody, cukrárny. Na některé z nich, jako jsou Café Mitte, Bar, který neexistuje, Lucky Bastard Beer House nebo restaurace Simplé a Koishi, lákají i slavné deníky New York Times a Guardian.

Rychle v Brně přibývají i nové obchody s farmářskými potravinami, stylové butiky a „sekáče“ nebo různá kulturní a komunitní centra. „Tvrdá data k dnešnímu dni nemáme, ale obecně lidí v centru Brna přibývá. Jádrem města je zase sexy,“ potvrzuje Ondřej Mulíček z GUMU. Podle něj občany do města táhnou právě nové neotřelé podniky, které jinde nenajdou. „Díky tomu roste i ekonomická úroveň centra a podle našich odhadů to bude pokračovat i v dalších letech,“ dodává.

Proměna, kterou Jakubské náměstí za těch pět let prošlo, by tak mohla symbolizovat proměnu celého Brna. Z města, které připomínalo moderní metropole leda tak novými nákupními centry na periferii, se stalo skutečně tepající centrum Moravy.

Za vším hledej univerzity

Jan Vlachynský sedí v Baru, který neexistuje a popíjí koktejl. Vzpomíná na dobu před čtyřmi lety, kdy kulturní podnik spolu s dvěma kamarády založil. „Kdybychom tehdy Bar otevřeli kdekoli jinde v Česku, asi bychom po pár měsících zkrachovali. Brno je ale v tomhle unikátní. Je dostatečně malé, aby se tady roznesly drby o zajímavých hospodách, a dostatečně velké, aby díky těmhle drbům přišlo tolik lidí, že vás to uživí,“ vypráví.

Podle něj tak dnes dělá Brno Brnem ideální velikost. Ta a taky zaktivizovaná občanská společnost. „Město má v posledních letech velmi dobrou náladu ve veřejném prostoru. Je tady hodně mladých, energických lidí, kteří se aktivně zajímají, co se ve městě děje. A také sami něco vytváří. Ne že by se něco podobného v Praze nedělo, ale tam se to při její velikosti ztratí. V Brně to vynikne,“ dodává.

Primátor Petr Vokřál – sám jedna z ikon „nového Brna“ – jde při hledání původce proměny města ještě

trochu hlouběji do minulosti. „Vzniklo tady klima univerzitního města. Kvalitní vysoké školy přitáhly velké nadnárodní technologické společnosti. A za těmi sem zase míří spousta mladých vzdělaných lidí se zkušenostmi s životem v západní Evropě.“

Podle Vokřála se tak pro obrodu Brna staly klíčové firmy jako IBM, Red Hat, Honeywell nebo český Skypicker a další. Jejich zahraniční zaměstnanci se pak dobře vmísili mezi stotisícovou komunitu studentů a absolventů zdejších škol a dohromady vytvořili společenský tlak, který Brno postupně transformuje.

Z města, které připomínalo moderní metropole leda tak nákupními centry na periferii, se stalo skutečně tepající centrum Moravy.

„Všechno je to o školách a vědeckých centrech, které u nich vznikají,“ tvrdí Radovan Musil, manažer jedné ze zmíněných firem, amerického softwarového gigantu Red Hat. Sám se považuje za brněnského patriota. Procestoval většinu světa, ale lepší místo k žití prý ještě nenašel. „Je tady všechno: výborné školství, hromadná doprava, gastronomie, kultura, bezpečí. A ke všemu je to pořád poměrně malé město s přírodou za rohem.“

Až po příchodu technologických společností se spustil politický protestsong, který změnu nálady ve veřejném prostoru promítl i do místní politiky. Nejznámější postavou je v tomto ohledu šéf hnutí Žít Brno Matěj Hollan. Vystudovaný muzikolog několik let lobbboval za zákaz hazardu ve městě. K tomu postupně přibral i boj proti podzemnímu parkovišti pod historickým náměstím Zelný trh nebo proti odsunu hlavního nádraží, až nakonec s partou

známých založil občanské sdružení Brnění a populární recesistický web Žít Brno. Časem už kritizoval vše, co se pojilo s tehdy vládnoucí velkou koalici ČSSD a ODS v čele se sociálnědemokratickým primátorem Romanem Onderkou. Hollan s kolegy například rozkryl majetkové vazby u rozprodaných pozemků v takzvaném jižním centru – prázdné 14,5hektarové území v těsném sousedství historického jádra Brna.

Brnění se díky Žít Brno (do politického hnutí se transformovalo až před volbami v roce 2014) stalo nejpopulárnějším, ale nebylo zdaleka jediným kritikem Onderkovy vlády. Výrazná je třeba i organizace Nesehnutí, která tak dlouho kritizovala magistrátem roky připravovanou aktualizaci územního plánu, až ji krajský soud loni v lednu zrušil. Nebo koalice občanských sdružení Nádraží v centru snažící se zabránit odsunu hlavního nádraží, jak ho plánovalo dřívější vedení města.

Výsledkem práce aktivistů a následného tlaku veřejnosti bylo politické zemětřesení, které ve druhém největším českém městě do té doby nemělo obdoby.

S Vokřálem přišla slušnost

Těmi historkami se baví úředníci na brněnském magistrátu dodnes. Když byl ještě primátorem Onderka, pravou rukou mu byla jeho sestra Dana Svátková. Dělalá mu poradkyni, neplacenou tiskovou mluvčí a jednu dobu prý dokonce neoficiálně vedla kancelář primátora, jak před čtyřmi lety napsala MF Dnes. Podle klepů, které rádi opakují i někteří dnešní zastupitelé, byla ale hlavní funkce Svátkové v té době trochu jiná. Podobala se spíše účetní: s igelitovou taškou v ruce obcházel úředníky a manažery společností, jež získávaly od města veřejné zakázky. A platila a inkasovala.

Přfběhy o Svátkové nejsou podloženy žádnými důkazy a ani je nikdo nepotvrdí na záznam. Nikdy nebyla ani vyšetřována, natož obviněna. Podle mnohých lidí spjatých s brněnskou politikou ale vcelku výstižně ilustrují dobu, kdy Brno s koalicí ČSSD a ODS vládl její bratr.

Do stejné éry patřili i dnes bývalý ministr spravedlnosti a místopředseda ODS Pavel Blažek, jeho kolega ze strany i zastupitelstva Libor Štávek a Vlastimil Žďárský – úřadující předseda klubu zastupitelů ČSSD. „Spolu s Onderkou to byli hlavní hybatelé brněnské politické scény, bez kterých nebylo ve městě možné rozhodnout o ničem,“ říká dnes pod podmínkou přísné anonymity člen managementu jedné z městských firem. Jejich pověst v mnohém připomíná Romana Janouška a Tomáše Hrdličku, kteří →

Některé věci jsou jenom v Brně

KAREL ŠKRABAL

Dopsal jsem báseň „Brno už není Brno“ a poslal ji do tradiční básnické soutěže Brněnská sedmikráska – nejkrásnější oslavné básně o Brně. Letošní tematické zadání zní Brno – 27. nejlepší místo na světě.

Minulý týden si Marek Fišer, fotbalový fanoušek Zbrojovky a jedna z opor projektu vzkříšení stadionu za Lužánkami, převzal na stadionu Realu Madrid právě za toto vzvednutí ocenění v soutěži Stadium Business Awards v kategorii nejlepší komunitní projekt.

V Brně se dějí takové věci a já trčím v Praze. Z Brna jsme se odstěhovali kvůli tomu, že v mé branži je větší rozdíl mezi Prahou a zbytkem republiky než v jiných oborech. Když jsem hledal novou práci po jedné výrazné změně na tuzemské mediální mapě, byl jsem rád, že nehledám v Brně. Bohužel.

Ve čtvrtek 9. června bude mít náš Brněnský krajský spolek v Praze poprvé svůj večer ne v Divadle Na zábradlí (které vedou Brňáci), ale v kavárně Park 1 na Letné. Zábradlí čeká rekonstrukce. Co jsem vkročil na fotbalové stadiony, nesnáším Spartu. Teď nejen kousek od Letné bydlím, ale bude tam mít srazy i naše „brněnská buňka“.

Ta báseň „Brno už není Brno“ je právě o tom, že Brno vyhrává všelijaké žebříčky, já trčím v Praze a nemám se kam už ani vrátit, protože Brno už není to Brno, které jsem před šesti lety opustil. Ano, občas tam jedu. Za mámou, za kamarády, občas služebně. Něco je totiž jenom v Brně. Brna se nedá zbavit. V Praze vám to pořád někdo předhazuje a kolegové s menším darem vymyslet jiný vtíp o to více. Brna se nechcete zbavit.

Brno už není Brno. Protože Brno je jiný / než tenkrát / prý lepší než Paříž či Praha / Já ho chci ale takový / jaký jsem ho opustil / To krásný starý Brno / kde slyšíš: „Co já jsem mohl, kdybych...“ / To Brno / jaký ho všichni známe od pradávna / kde smrdí Prigl / na každý sen je vizualizace / a pomalu a rozvážně / se jezdí šalinama.

Autor je novinář a básník, spoluorganizátor Brněnského krajského spolku v Praze, zástupce šéfredaktora regionálního zpravodajství ČT.

PROČ JE (NENÍ) BRNO LEPŠÍ NEŽ PRAHA

1.

Nejlepší pro život

Brno je lepší město pro život. Ukazuje to žebříček serveru Numbeo.com, který každoročně srovnává světová města podle kvality života. Brno v něm letos skončilo 46., dvanáct míst před Prahou. Je levnější, klidnější a přehlednější.

2.

Centrum bez turistů

Jasně, historické centrum má každé české město, to brněnské je ale unikát. Na ploše 120 hektarů je tady všechno. Největší obchůdky, nejlepší podniky, nejcennější památky a nejvíce lidí. A všechno to slouží místním. Nikde žádné davy turistů.

3.

Město kaváren

V Brně vznikla celá plejáda oceňovaných kaváren, restaurací a barů, a to v intenzitě, v jaké se na pražské Malé Straně rojí obchůdky s matřičkami. Oblíbené jsou asijský bar Super Panda Cirkus, kavárny Fusion a V Melounovém cukru nebo restaurace Forhaus a Borgo Agnese.

4.

Noční rozjezd

V Brně funguje systém noční dopravy, jaký mu může Praha jen závidět. Po 23. hodině se v každou celou hodinu (v pátek a sobotu každou půl hodinu) rozjíždí z centra autobusy na všechny strany města.

5.

Nejvyšší budova

V Brně stojí nejvyšší budova v zemi – 111metrová, křiklavě oranžová AZ Tower. V hlavním městě o dva metry nižší City Tower.

6.

Všude blízko

V Praze jsou to z hlavního náměstí na Hrad tři kilometry, v jihomoravské metropoli 800 metrů. Brno je městem krátkých vzdáleností. Když nebydlíte na sídlišti na okraji, dojdete všude během chvíle pěšky: do práce, školy i oblíbené hospody.

7.

Brňané jsou chytřejší

Podle výzkumu portálu Primát.cz jsou brněnští studenti vysokých škol nejchytřejší v zemi. Měřeno průměrným IQ. Mezi společenskovědními i technickými obory dopadli nejlépe studenti z Masarykovy univerzity.

8.

Vino, kam se podíváš

Není jiné velké město v Česku, kde se můžete na hlavním náměstí už brzy po poledni společensky upravit při slavnostech vína.

9.

České Silicon Valley

Pokud můžeme nějaké místo v Česku označit za tuzemské Silicon Valley, je to Brno. Sídli tady technologické giganty IBM a Honeywell, ale i úspěšné české start-upy. Třeba Skypicker (nově Kiwi) nebo tvůrce webových stránek Webnode.

10.

„Největší vtíp“ k bydlení

Studenti rádi opakují, že Brno je největší vtíp, ve kterém lze bydlet. Najdete tady třeba hned dvě sochy, které připomínají pánské přirození. Kde jinde tohle mají?

„šéfovali“ Praze za doby primátorování Pavla Béma. Blažek, Štástka i Žďárský například figurovali v představenstvu městské akciovky, jež měla za úkol spravovat a postupně rozprodat lukrativní pozemky v už zmíněném jižním centru. Některé z nich získaly do majetku firmy personálně napojené na jihomoravskou ODS a investiční skupinu J&T. Od té doby se politická praxe v Brně výrazně změnila. Po obecních volbách v roce 2014 museli sociální demokraté i ODS do opozice a místo nich vládu nad téměř čtyřsettisícovým městem převzala koalice ANO, Žít Brno, Strany zelených a KDU-ČSL.

Novým primátorem se stal Petr Vokřál, dlouholetý manažer evropského odpadového holdingu FCC (dříve A.S.A.) a od února loňského roku místopředseda Babišova hnutí ANO 2011. I když se nyní hodně lidí ptá, jak dlouho mu post nejmocnějšího muže Brna ještě vydrží. Jeho původní koalice se totiž v květnu prakticky rozpadla, když ze svých míst v radě odstoupili lidovci. Udělali tak po několik měsíců trvajících sporech o vznik městského holdingu – zastřešující struktury pro všechny městem vlastněné firmy, do jehož čela měli nově místo politiků zasednout výhradně odborníci. Plán byl součástí koaličního programu, ale lidovci vedení náměstkyní Klárou Liptákovou od záměru začali postupně couvat.

Jenomže když už to vypadalo, že celá strana začne hlasovat na zastupitelstvu proti ANO a spol., našel se neposlušný zastupitel KDU-ČSL Daniel Rychnovský, který Vokřálovu neúplnou koalici podržel. Týden nato se k Rychnovskému připojila i většina zbylých lidoveckých zastupitelů, což vyústilo v rezignaci Liptákové na stranické funkce. KDU-ČSL od té doby vyjednává o svém návratu do vedení města.

Některá média zpochybňují i Vokřálovu pozici v brněnském ANO, kde by měl jako člen vedení celé strany mít hlavní slovo. Podle internetového portálu Neovlivní.cz je v místní stranické buňce skutečným šéfem majitel rychle rostoucí investiční skupiny DRFG David Rusňák (více viz rozhovor na str. 26).

Mladý miliardář je v poslední době u všeho, co se v Brně děje. Sponzoruje všechny velké kulturní akce. Jeho společnost ve spolupráci s Kometou Brno představila projekt nové hokejové arény Za Lužánkami. A sám Rusňák se netají ani záměrem zastavět část areálu brněnského výstaviště, na což by potřeboval součinnost politiků i úřadů. Nahrává by mu tak fakt, že jeho manželka Petra je radní Brna a tchyně Alena Schillerová se v lednu stala náměstkyní ministra financí Andreje Babiše pro výběr daní. Podobná tvrzení ale vyvrací Rusňák i Vokřál. „Známe se dva roky

a za tu dobu pan Rusňák do politiky ANO v podstatě nijak nevstoupil. Je to řadový člen. Zapojil se jen do tvorby lokální kampaně před volbami v roce 2014, ale i z toho se později stáhl,“ říká.

Jeho slova potvrzuje i člověk dobře seznámený s děním ve straně. „Není to tady jako v Praze, kde zastupitele za ANO vodí za ruku Faltýnek s Babišem. Brno je v tomhle směru od posledních voleb transparentnější. Zastupitelé jsou samostatnější a šéfuje jim legitimní první muž Vokřál.“

S tvrzením, že se situace v brněnské politice zlepšila, souhlasí i generální ředitel Brněnských veletrhů Jiří Kuliš. „Zájmy se tady perou stejně jako dříve, ale osoby pana primátora a Matěje Hollana přinesly do města slušnost. Brněnská politika je díky tomu čistší, je do ní lépe vidět. Každý si může udělat obrázek, kdo za co tahá,“ říká Kuliš.

Otevřené Brno

Sledovat, kdo za co v Brně tahá, bude v dalších letech zřejmě ještě důležitější než za předchozí Onderkovy vlády. Po jeho koalici totiž ve výsledku zbylo jen málo klíčových strategických rozhodnutí. Oproti tomu vládnoucí rada města chystá hned několik velkých investičních projektů, které mohou jihomoravskou metropoli změnit i po fyzické stránce. Teď se bojuje o to, jaký charakter tato změna bude mít.

Během tří let má v centru Brna vyrůst nový domov zdejší filharmonie Janáčkovo kulturní centrum. Pokud se to povede, bude mít Brno první velký koncertní sál pro klasické koncerty postavený v České republice od samé revoluce. V současnosti probíhá první fáze – stavba podzemního parkoviště. Realizace samotného kulturního domu ale ještě odsouhlasená není.

K tomu chce magistrát investovat více než miliardu korun do stavby nového fotbalového stadionu Za Lužánkami. Mimořádně i tento projekt (stejně jako nová hokejová aréna) je spojen s Davidem Rusňákem. Šéfem pracovní skupiny, která projekt fotbalové arény pro 23 tisíc diváků chystá, je výkonný ředitel jeho DRFG Pavel Iványi.

Největším milníkem v rozvoji města ale bude vyřešení otázky brněnského hlavního nádraží. O jeho přestavbě a přesunu se mluví už přes 90 let, ale definitivní rozhodnutí za tu dobu nepadlo. Právě nynější dění kolem osudu hlavní dopravní křižovatky Brna dobře ilustruje, jak se v posledních letech jihomoravská metropole změnila.

Předchozí koalice ČSSD a ODS si v podstatě bez jakékoliv diskuse nechala u ateliéru Arch.Design (později odsouzeného stavovským soudem České komory architektů kvůli střetu zájmů) napřímo zpracovat projekt na podobu celého

jižního centra s přesunutým nádražím. Na kritiku odborníků i veřejnosti reagovala odmítavě s tím, že jde o nejlevnější a nejpraktičtější způsob, jak chátrající železniční uzel opravit. Jiné varianty Onderkova koalice nebrala v potaz. V roce 2014 pak dokonce úředníci odmítli vypsát v době konání obecních voleb občanské referendum iniciované skupinou občanských sdružení. Jako důvod uvedli, že aktivisté nepředložili dostatek platných podpisů. Podle pozdějšího rozsudku krajského soudu to ale nebyla pravda.

Vokřál a spol. na to zatím jdou opačně. Nejdříve sami vyhlásili občanské referendum, jež se bude konat souběžně s krajskými volbami letos na podzim. Následně zadali zpracování studií proveditelnosti pro obě varianty – nádraží v centru a u řeky – a nakonec zorganizovali mezinárodní urbanistickou soutěž. Poptali si v ní možnou podobu města, pokud by se nádraží nestěhovalo.

Jako doplnění si pak ještě magistrát nechal zpracovat sedm dalších projektů od různých architektonických ateliérů pro variantu „přesun“.

Největším milníkem v rozvoji města bude vyřešení otázky hlavního nádraží. O jeho přestavbě a přesunu se mluví už přes 90 let.

„Nová politická reprezentace města se snaží do plánování velkých projektů zapojovat veřejnost, což je na české poměry v podobně velkých městech neobvyklé,“ říká jeden z nejznámějších brněnských architektů Petr Hrůša, mimo jiné i autor projektu nového fotbalového stadionu.

„Pozitivní je i znovuzaložení Kanceláře architekta města, kterou po výběrovém řízení povede renomovaný autor Michal Sedláček. Uvidíme ale, jak se později bude politikům líbit, když jim nový úřad bude zasahovat do jejich plánů. V 90. letech přesně kvůli tomu stejný úřad zrušili,“ dodává architekt.

Náměstek primátora pro územní plánování ze Strany zelených Martin Ander je ale přesvědčený, že nynější koalice takové problémy mít nebude. „To, že jsme se otevřeli cizím zkušenostem i názorům vlastních obyvatel, je podle mě jedna z nejpozitivnějších věcí, které jsme změnili. V západních městech je to standardem. My se jim teď začínáme přibližovat,“ říká Ander.